ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2013 (10) Scientific articles

EUROPOS SĄJUNGOS ENERGETIKOS DIREKTYVOS IR JŲ ĮGYVENDINIMAS VALSTYBĖSE NARĖSE

Saulė Milčiuvienė*

Vytauto Didžiojo fakultetas Teisės fakultetas
Donelaičio 58, 44248, Kaunas
telefonas (8 37) 751044
*El.paštas: **s.**milciuviene@tf.vdu.lt*

Anotacija. Europos Sąjunga yra labai priklausoma nuo energijos šaltinių importo, o didelės energijos kainos neigiamai veikia jos konkurencingumą. Todėl 2009 m. ir 2010 m. Europos Sąjungos institucijos priėmė daug sprendimų bei teisės aktų susijusių su energetikos sektoriumi. Vienas iš pagrindinių tikslų - užtikrinti nepertraukiamą, pagrįstų kainų energijos tiekimą visiems vartotojams bei didinti energijos tiekimo efektyvumą. Straipsnyje siekiama išanalizuoti ar valstybės narės tinkamai perkelia Europos Sąjungos Energetikos direktyvų nuostatas ir pabandyti nustatyti tam tikrus dėsningumus. Analizuojama dėl kokių Energetikos direktyvų ir prieš kokias valstybes nares Komisija yra pradėjusi procedūras ar pateikusi ieškinius į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl įsipareigojimų nevykdymo.

Pagrindinės sąvokos: Energetikos direktyvos, valstybės narės, Europos Sąjunga, Europos Komisija.

ĮVADAS

Patvirtinus Lisabonos sutartį pirmą kartą sutartiniame lygmenyje buvo įtvirtinta ES kompetencija reguliuoti energetikos sektorių. Iki Lisabonos sutarties energetikos direktyvos buvo priimamos remiantis ES suteiktai kompetencijai reguliuoti vidaus rinką ar aplinkosauginius klausimus. Lisabonos sutartimi suteikta ES kompetencija reguliuoti energetikos sektorių daugiau patvirtino jau esamą praktiką, nei suteikė naują kompetencijos sritį, nes dar prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai (2009 m. gruodžio 1 d.) buvo priimta daugelis ES Energetikos direktyvų.

Straipsnio **tikslas** - išanalizuoti ar valstybės narės tinkamai perkelia ES Energetikos direktyvų nuostatas ir pabandyti nustatyti tam tikrus dėsningumus.

Straipsnio **uždaviniai**:

Aptarti ES Energetikos direktyvas; išanalizuoti kiek procedūrų dėl įsipareigojimų nevykdymo perkeliant ES Energetikos direktyvas į nacionalinę teisę yra pradėjusi ES Komisija ir prieš kurias valstybes nares; išanalizuoti kiek ieškinių dėl įsipareigojimų nevykdymo perkeliant ES Energetikos direktyvas į nacionalinę teisę yra pateikusi Komisija Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (ESTT).

Ši mokslinio tyrimo tematika yra aktuali ir nauja. Visos nagrinėjamos Energetikos direktyvos yra priimtos tik 2009 m., 2010 m., todėl daugelio jų įgyvendinimo nacionalinėje teisėje terminai neseniai baigėsi. Direktyvų drausmingas įgyvendinimas yra būtinas vykdant bendrą ES energetikos politiką, todėl valstybių narių elgesio bei silpniausios grandies nustatymas įgyvendinat direktyvas yra būtinas sprendžiant susidariusias problemas.

ENERGETIKOS DIREKTYVOS

Europos Sąjunga yra labai priklausoma nuo energijos šaltinių importo, o didelės energijos kainos neigiamai veikia jos konkurencingumą. Todėl 2009 m. ir 2010 m. Europos Sąjungos institucijos priėmė daug sprendimų bei teisės aktų susijusių su energetikos sektoriumi. Vienas iš pagrindinių tikslų - užtikrinti nepertraukiamą, pagrįstų kainų energijos tiekimą visiems vartotojams bei didinti energijos tiekimo efektyvumą. Europos Sąjunga 2009 - 2010 metais priėmė 8 direktyvas energetikos sektoriuje, kurias galimas suskirstyti į keturias grupes pagal pagrindinius direktyvų tikslus:

1. Vidaus rinkos kūrimo: (i) direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių[1] (toliau - Elektros direktyva), (ii) direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių[2] (toliau - Dujų direktyva);

2. Energijos naudojimo efektyvumo didinimo: (i) direktyva 2009/125/EB nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimus su energija susijusiems gaminiams [3] (toliau - Ekologinio projektavimo direktyva), (ii) direktyva 2010/30/ES dėl su energija susijusių gaminių suvartojamos energijos ir kitų išteklių nurodymo ženklinant gaminį ir apie jį pateikiant standartinę informaciją[4] (toliau - Gaminių ženklinimo direktyva); (iii) direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo[5] (toliau - Pastatų energetinio naudingumo direktyva).

[1] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB 2009 m. liepos 13 d. dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 211/55.
[2] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB 2009 m. liepos 13 d. dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 211/94.
[3] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB 2009 m. spalio 21 d. nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 285/10.
[4] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/30/ES 2010 m. gegužės 19 d. dėl su energija susijusių gaminių suvartojamos energijos ir kitų išteklių nurodymo ženklinant gaminį ir apie jį pateikiant standartinę informaciją. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2010, L 153/1.
[5] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES 2010 m. gegužės 19 d. dėl pastatų energinio naudingumo. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2010, L 153/13.

3. Atsinaujinančiųjų energijos išteklių skatinimo: direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją [6] (toliau - Atsinaujinančiųjų energijos išteklių direktyva);

4. Energetinio saugumo direktyvas: (i) direktyva 2009/71/EURATOMAS, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema [7] (toliau - Branduolinės saugos direktyva); (ii) direktyva 2009/119/EB, kuria valstybės narės įpareigoja išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas[8] (toliau - Naftos atsargų direktyva).

Vidaus rinkos direktyvos: Europos Sąjungos tikslas yra iki 2014 m. sukurti vieningą vidaus ES energijos rinką. Elektros ir dujų direktyvos yra svarbi Trečiojo energetikos paketo dalis. Jų nuostatos numato taisykles būtinas tinkamam rinkos veikimui, veiklų atskyrimo reikalavimus, rinką reguliuojančios institucijos kompetenciją ir nepriklausomumą, mažmeninės rinkos veikimą. Pagrindinis šių direktyvų tikslas yra sukurti vieningą ES energijos rinką, tokiu būdu didinant visos ES energetinį saugumą bei konkurencingumą.

Direktyvos numato, kad kainos turi būti nustatomos rinkos dėsnių, valstybinis kainų reguliavimas leidžiamas tik išimtinais atvejais atsižvelgiant į proporcingumo principą. Valstybinis kainų reguliavimas užkerta kelią naujiems tiekėjams patekti į rinką bei vartotojams gauti naudą dėl atsirandančios konkurencijos tarp tiekėjų. Konkurencijos skatinimas rinkoje yra geriausia priemonė siekiant užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir ekonomiškai pagrįstas kainas. Kainų reguliavimas iškraipo konkurenciją ir užkerta kelią naujų rinkos dalyvių atsiradimui. ESTT savo sprendimuose *Federutility* (2010) ir *ENEL (2011)* patvirtino, kad valstybinis kainų reguliavimas galimas tik tuo atveju, jei jis yra būtinas bendrų ekonominių interesų užtikrinimui ir yra proporcingas, aiškiai apibrėžiamas, skaidrus, nediskriminuojantis, patikrinamas.[9]

Energijos efektyvumo direktyvos. Į šią grupę patenka trys direktyvos skirtos užtikrinti pastatų energetinį naudingumą, kitų susijusių su energija gaminių energetinį ir aplinkosauginį

[6] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB 2009 m. balandžio 23 d. dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 140/16.
[7] Tarybos direktyva 2009/71/EURATOMAS 2009 m. birželio 25 d. kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 172/18.
[8] Tarybos direktyva 2009/119/EB 2009 m. rugsėjo 14 d. kuria valstybės narės įpareigojamos išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 265/9.
[9] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-580_en.htm

efektyvumą ir skaidrų, standartizuotą informacijos apie energetines gaminio charakteristikas pateikimą vartotojams.

Pastatų energetinio naudingumo direktyva numato minimalius energetinio naudingumo reikalavimus esamuose ir naujuose pastatuose, privalomą pastatų energetinio naudingumo sertifikavimo sistemą. Taip pat pastatų energetinio naudingumo direktyva įpareigoja užtikrinti valstybes nares, kad iki 2021 m. kuo daugiu būtų beveik nulinio energijos suvartojimo pastatų.[10]

Ekologinio projektavimo direktyvos pagrindinis tikslas - prisidėti prie tvaraus vystymosi didinant energijos naudojimo efektyvumą, keliant aplinkosaugos lygį kartu stiprinant energijos tiekimo patikimumą. Ekologinio projektavimo tikslas - integruoti į gaminį elementus, kurie pagerintų jo aplinkosauginį veiksmingumą visą gyvavimo laikotarpį. Direktyva nustato Europos Sąjungoje ekologinio projektavimo reikalavimus su energija susijusiems gaminiams[11] siekiant užtikrinti laisvą tokių gaminių judėjimą vidaus rinkoje. Direktyva netaikoma keleiviniam ar krovininiam transportui. [12]

Gaminių ženklinimo direktyvos tikslas yra sudaryti galimybes galutiniam vartotojui pasirinkti energetiniu požiūriu efektyvesnį gaminį. Direktyva nustato standartinę informaciją, kuri turi būti teikiama visose valstybėse narėse ženklinant gaminius. Ši direktyva taikoma su energija susijusiems gaminiams[13], tačiau pagal išimtį netaikoma naudotiems gaminiams ir keleiviniam bei krovininio transportui. [14]

Atsinaujinančiųjų energijos išteklių direktyva įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad iki 2020 m. Europos Sąjungoje atsinaujinanti energija sudarytų 20 procentų visos sunaudotos energijos, o transporto sektoriuje siektų ne mažiau kaip 10 proc. Direktyvoje nurodoma, kad

[10] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES 2010 m. gegužės 19 d. dėl pastatų energinio naudingumo. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2010, L 153/13.

[11] Su energija susijęs gaminys“– bet kokia prekė, kurią naudojant daroma įtaka energijos vartojimui ir kuri, pateikiama į rinką ir (arba) pradedama naudoti, įskaitant ir dalis, kurios skirtos įkomponuoti į su energija susijusius gaminius, kuriems taikoma ši direktyva, ir kurios pateikiamos į rinką ir (arba) galutinių naudotojų pradedamos naudoti kaip atskiros dalys ir kurių aplinkosauginį veiksmingumą galima nustatyti atskirai.

[12] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB 2009 m. spalio 21 d. nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 285/10.

[13] Su energija susijęs gaminys arba gaminys – bet kokia prekė, kurią naudojant daroma įtaka energijos vartojimui ir kuri pateikiama į rinką ir (arba) pradedama naudoti Sąjungoje, įskaitant ir dalis, kurios skirtos įmontuoti į su energija susijusius gaminius, kuriems taikoma ši direktyva, ir kurios teikiamos į rinką ir (arba) galutinių naudotojų pradedamos naudoti kaip atskiros dalys ir kurių aplinkosaugos veiksmin-gumą galima įvertinti atskirai.

[14] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/30/ES 2010 m. gegužės 19 d. dėl su energija susijusių gaminių suvartojamos energijos ir kitų išteklių nurodymo ženklinant gaminį ir apie jį pateikiant standartinę informaciją. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2010, L 153/1.

kiekviena valstybė narė turi nustatyti individualius tikslus energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamyboje. Taip pat įgyvendinant šiuos tikslus valstybės narės turi nustatyti taisykles užtikrinančias energijos pagamintos iš atsinaujinančių išteklių prieigą prie tinklų bei panaikinti administracinio pobūdžio kliūtis atsinaujinančios energijos plėtrai.[15]

Energetinio saugumo direktyvos. Šiam pogrupiui priskirtinos dvi direktyvos: viena skirta užtikrini atominės energetikos saugumą (t.y. - technologinį saugumą), kita - naftos produktų nepertraukiamą tiekimą.

Branduolinės saugos direktyva susijusi su branduolinių įrenginių sauga[16]. Ja siekiama nustatyti Bendrijos sistemą, kuria būtų užtikrinamas ir skatinamas nuolatinis branduolinės saugos bei jos reguliavimo gerinimas bei užtikrinti, kad valstybės narės nustatytų tinkamas nacionalines priemones, skirtas aukšto lygio branduolinei saugai. [17]

Naftos atsargų direktyvoje nustatomos taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti aukšto lygio naftos tiekimo saugumą Europos Sąjungoje. Valstybės narės įsipareigojo ne vėliau kaip iki 2012 m. gruodžio 31 d. užtikrinti naftos ir jos produktų atsargų lygį, ne mažiau kaip 90 dienų vidutinio dienos grynojo importo arba 61 dieną vidutinio dienos vidaus suvartojimo, priklausomai nuo to, kuris kiekis yra didesnis.[18]

Taigi, iš pateiktų direktyvų galime daryti išvadą, kad valstybės narės prisiėmė įsipareigojimus vykdyti bendrą energetikos politiką plėtojant ES vidaus energetikos rinką ir energijos gamybą iš atsinaujinančių energijos išteklių, didinant energijos naudojimo efektyvumą bei energijos tiekimo ir technologinį saugumą.

PROCEDŪROS DĖL ĮSIPAREIGOJIMŲ NEVYKDYMO

Europos Sąjungai siekiant įgyvendinti iškeltus energetikos politikos tikslus labai svarbu, kad valstybės narės vykdytų prisiimtus įsipareigojimus ir tinkamai įgyvendintų direktyvas. Europos Komisija būdama atsakinga už ES teisės perkėlimą ir tinkamą įgyvendinimą yra

[15] Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB 2009 m. balandžio 23 d. dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 140/16.
[16] Branduolinė sauga – tinkamų eksploatavimo sąlygų užtikri-nimas, avarijų prevencija ir jų padarinių mažinimas, užtikrinant darbuotojų ir plačiosios visuomenės apsaugą nuo branduolinių įrenginių skleidžiamos jonizuojančiosios spinduliuotės keliamos grėsmės.
[17] Tarybos direktyva 2009/71/EURATOMAS 2009 m. birželio 25 d. kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 172/18.
[18] Tarybos direktyva 2009/119/EB 2009 m. rugsėjo 14 d. kuria valstybės narės įpareigojamos išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 265/9.

įgaliota pradėti procedūras prieš valstybes nares pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 258 straipsnį. Taip pat procedūros gali būti pradėtos ir pagal kitus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo straipsnius, pvz. 101 str., 102 str. kartu su 106 str.[19]

2011 m. daugiausia pažeidimo procedūrų prieš valstybes nares dėl vėluojamų perkelti direktyvų pradėta: (1) transporto sektoriuje (240); (2) vidaus rinkos ir paslaugų srityje (198); (3) sveikatos ir vartotojų srityje (164).[20]

Prieš Lietuvą 2011 m. gruodžio 31 d. buvo vykdomos 36 procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo: 10 transporto politikoje; 4 teisingume; 4 energetikoje, 5 vidaus rinka ir paslaugos; 5 aplinkos srityje; 8 kitose politikos srityse. Tačiau nei viena byla nebuvo perduota teismui 2011 m.[21] Daugiausia procedūrų dėl pažeidimų Komisija 2011 m. pradėjo prieš Lenkiją - 46, mažiausiai prieš Airiją - 11, prieš Lietuvą -25[22] .

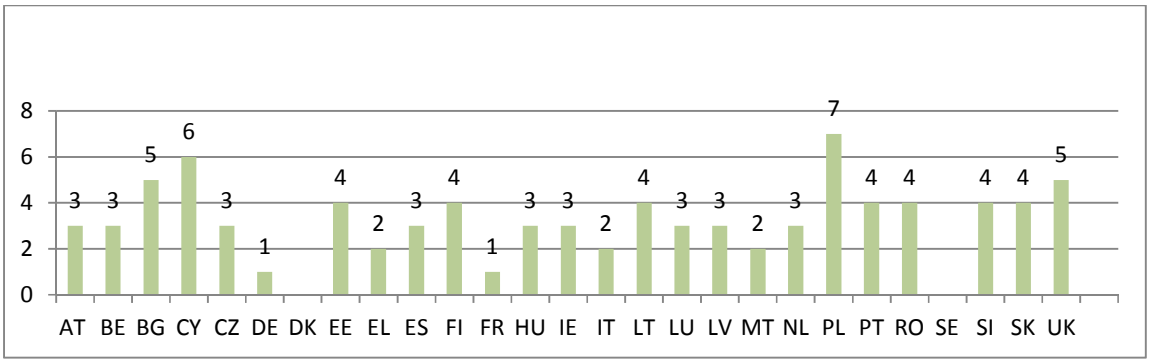
Energetikos sektoriuje Komisija iki 2011 m. gruodžio 31 d. buvo pradėjusi 149 procedūras dėl pažeidimų. Energetikos sektorius yra penktoje vietoje pagal pradėtų procedūrų skaičių iš Komisijos suskirstytų 20 sričių. Beveik visos paskutinės 122 procedūros yra pradėtos dėl vėlavimo perkelti direktyvų nuostatas į nacionalinę teisę. Vien 2011 m buvo pradėta 121 procedūra prieš valstybes nares.[23]

Priėmus trečiąjį energetikos paketą visoms valstybėms narėms iškilo problemų įgyvendinant direktyvų nuostatas. Pavyzdžiui Atsinaujinančiųjų energijos išteklių direktyvos nei viena valstybė narė neįgyvendino laiku, todėl 2011 m. Komisija pradėjo procedūras dėl šios direktyvos neįgyvendinimo prieš visas valstybes nares.[24] Vėliau kai kurios procedūros buvo nutrauktos.

1 paveiksle pateikiamas procedūros dėl direktyvų neįgyvendinimo pradėtos prieš valstybes nares energetikos sektoriuje.

Iš 1 paveikslo matome, kad daugiausia procedūrų dėl įsipareigojimų nevykdymo energetikos sektoriuje 2013 m. vasario 21 d. duomenimis yra pradėta prieš Lenkiją -7.

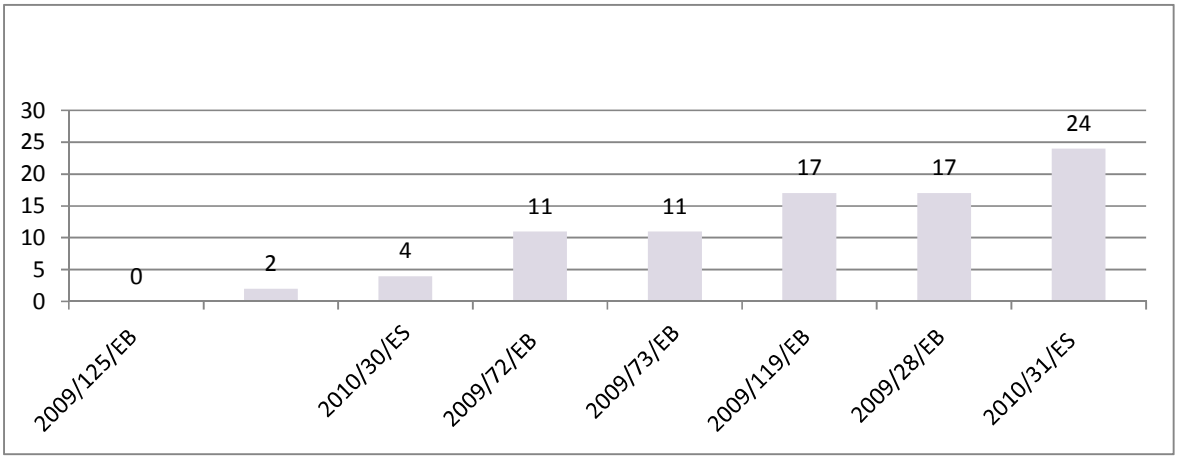
[19] http://ec.europa.eu/eu_law/infringements/infringements_en.htm
[20] Komisijos ataskaita 29-oji metinė es teisės taikymo stebėjimo ataskaita (2011 m.) Briuselis, 2012 11 30 COM(2012) 714 final.
[21] Komisijos ataskaita 29-oji metinė es teisės taikymo stebėjimo ataskaita (2011 m.) Briuselis, 2012 11 30 COM(2012) 714 final.
[22] Komisijos ataskaita 29-oji metinė es teisės taikymo stebėjimo ataskaita (2011 m.) Briuselis, 2012 11 30 COM(2012) 714 final.
[23] Komisijos ataskaita 29-oji metinė es teisės taikymo stebėjimo ataskaita (2011 m.) Briuselis, 2012 11 30 COM(2012) 714 final.
Komisijos ataskaita 29-oji metinė es teisės taikymo stebėjimo ataskaita (2011 m.) Briuselis, 2012 11 30 COM(2012) 714 final.

1 pav. Procedūros dėl direktyvų neįgyvendinimo pradėtos prieš valstybes nares energetikos sektoriuje (2013 vasario 21 d. duomenimis).[25]]

Prieš Kiprą - 6, prieš dvi valstybes nares Bulgariją ir Didžiąją Britaniją - po 5, prieš šešias valstybes nares Estiją, Suomiją, Lietuvą, Portugaliją, Rumuniją, Slovėniją, Slovakiją - po 4, prieš aštuonias valstybes nares Austriją, Belgiją, Ispaniją, Vengriją, Airiją, Liuksemburgą, Latviją, Nyderlandus - po 3, prieš tris valstybes nares Graikiją, Italiją, Maltą - po 2, prieš dvi valstybes nares Vokietiją ir Prancūziją - 1. Tik prieš dvi valstybes nares Švediją ir Daniją nėra pradėta nei viena procedūra dėl įsipareigojimų nevykdymo.

Taigi iš pateiktų skaičių aiškiai matyti, kad naujai įstojusios valstybės (nuo 2004 m.) susiduria su daug daugiau problemų įgyvendinant energetikos direktyvas, nei senbuvės. Iš vienuolikos valstybių narių, prieš kurias yra pradėta 4 ir daugiau procedūrų, net aštuonios valstybės narės yra naujai įstojusios. Tarp likusių 16 valstybių narių, prieš kurias pradėta 3 ir mažiau procedūrų dėl pažeidimų yra tik keturios naujai įstojusios valstybės narės.

Pav 2. Procedūros pradėtos dėl direktyvos neigyvendinimo (2013 vasario 21 d. duomenimis)[26].

[25] http://ec.europa.eu/energy/infringements/doc/infringements_energy.pdf

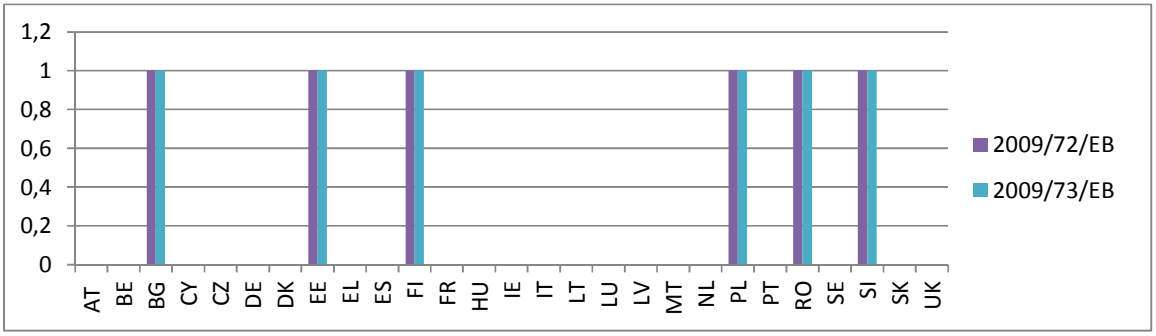
2 paveiksle yra pateikiama pradėtų procedūrų skaičius dėl kiekvienos direktyvos atskirai. Iš 2 paveikslo matyti, kurias direktyvas valstybėms narėms sunkiausiai ar lengviausiai sekasi įgyvendinti:[27]

1. nepradėta nei viena procedūra dėl Ekologinio projektavimo direktyvos;
2. pradėtos dvi procedūros dėl Branduolinės saugos direktyvos;
3. pradėtos keturios procedūros Gaminių ženklinimo direktyvos;
4. pradėta po vienuolika procedūrų dėl dviejų direktyvų - dėl Elektros direktyvos ir Dujų direktyvos;
5. pradėta po septyniolika procedūrų dėl dviejų direktyvų - dėl Naftos atsargų direktyvos ir Atsinaujinančiųjų energijos išteklių direktyvos;
6. pradėta net dvidešimt keturios procedūros dėl Pastatų energinio naudingumo direktyvos.

Taigi, matome, kad net tris direktyvas iš aptartų aštuonių direktyvų tinkamai neįgyvendina daugiau nei pusė valstybių narių. Daugiausia procedūrų pradėta dėl Pastatų energetinio naudingumo direktyvos, Naftos atsargų direktyvos bei Atsinaujinančiųjų energijos išteklių direktyvos.

IEŠKINIAI ESTT DĖL ĮSIPAREIGOJIMŲ NEVYKDYMO

Nors Europos Komisija yra pradėjusi 86 procedūras dėl Energetikos direktyvų neįgyvendinimo, ESTT yra pradėta tik 12 bylų prieš valstybes nares dėl šių direktyvų įgyvendinimo, iš kurių viena prieš Bulgariją nutraukta.

3 pav. Bylos ESTT dėl įsipareigojimų nevykdymo

[26] http://ec.europa.eu/energy/infringements/doc/infringements_energy.pdf
[27] Milčiuvienė, S. Solidarumo principo vaidmuo formuojant bendrą Europos Sąjungos energetikos politiką. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka.* 2013, 9:173-183.

Iš pateiktos informacijos 3 paveiksle matome, kad visos bylos pradėtos dėl vidaus rinkos direktyvų: Dujų ir Elektros direktyvų.

2013 m. liepos 7 d. Komisija pateikė du ieškinius[28] prieš Rumuniją, kad pastaroji neįgyvendino tam tikrų Dujų direktyvos ir Elektros direktyvos nuostatų. Neįgyvendintos nuostatos sietinos su vartotojų apsauga ir reguliavimo institucijos kompetencija. Už kiekvieną uždelstą dieną įgyvendinti direktyvas Komisija abiejuose ieškiniuose prašo priteisti mokėti po €30228,48 dydžio baudą.

2013 m. balandžio-gegužės mėn. Komisija pateikė ieškinius ESTT prieš Estiją[29] ir Bulgariją[30] dėl Dujų ir Elektros direktyvų neįgyvendinimo. Byla prieš Bulgariją[31] dėl Elektros direktyvos buvo nutraukta. Pradžioje buvo nuspręsta pateikti ieškinį ir prieš Didžiąją Britaniją, bet šis ieškinys teismo nepasiekė. Komisija pasiūlė priteisti šias baudas už kiekvieną pradelstą dieną įgyvendinti direktyvą: iš Bulgarijos dėl abiejų direktyvų po €8448; iš Estijos -dėl Elektros direktyvos - €5068.8, ir dėl Dujų direktyvos - €4224.

2013 kovo mėn. Komisija pateikė ieškinius į ESTT pieš Suomiją ir Lenkiją[32]. Ieškiniuose nurodoma, kad Lenkija tinkamai neįgyvendina Dujų direktyvos, o Suomija - Dujų[33] direktyvos ir Elektros[34] direktyvos. Komisija pasiūlė priteisti šias nuobaudas už kiekvieną pradelstą dieną įgyvendinant direktyvą: iš Lenkijos dėl Dujų direktyvos po € 88819 už kiekvieną uždelstą dieną; iš Suomijos dėl Elektros direktyvos po € 32140,8 už kiekvieną uždelstą dieną, ir dėl Dujų direktyvos po € 28569,6 už kiekvieną uždelstą dieną;

2012 gruodį ir 2013 sausį Komisija pateikė ieškinius prieš Lenkiją dėl Elektros direktyvos[35] ir pieš Slovėniją dėl Elektros[36] ir Dujų[37] direktyvų įgyvendinimo. Komisija pasiūlė priteisti šias baudas už kiekvieną pradelstą dieną įgyvendinti direktyvą: iš Lenkijos dėl Elektros direktyvos po €84378,24; iš Slovėnijos dėl abiejų direktyvų po €10287,36 už kiekvieną uždelstą dieną.

[28] ESTT. *Komisija* v. *Rumunija* (Byla C-406/13). *Komisija* v. *Rumunija* (Byla C-406/13).
[29] ESTT. *Komisija v. Estija* (Byla C-240/13). *Komisija v. Estija* (Byla C-241/13).
[30] ESTT. *Komisija v. Bulgarija* (Byla C-253/13). *Komisija v. Bulgarija* (Byla C-203/13).
[31] ESTT. *Komisija v. Bulgarija* (Byla C-203/13).
[32] ESTT. *Komisija v. Lenkija* (Byla C-55/13).
[33] ESTT. *Komisija v. Suomija* (Byla C-111/13).
[34] ESTT. *Komisija v. Suomija* (Byla C-109/13).
[35] ESTT. *Komisija v. Lenkija* (Byla C-598/12).
[36] ESTT. *Komisija v. Slovėnija* (Byla C-9/13).
[37] ESTT. *Komisija v. Slovėnija* (Byla C-8/13).

ES Komisija 2013 m. birželį yra priėmusi sprendimą dėl dar dviejų bylų iškėlimo prieš Portugaliją ir Lenkiją. Bet bylos teisme dar nepradėtos. Jei Komisija pateiks ieškinį prieš Portugaliją, tai bus pirmas ieškinys dėl Pastatų energetinio naudingumo direktyvos.

Taigi, dauguma bylų yra pradėta dėl Elektros ir Dujų direktyvų. Dėl kiekvienos direktyvos po 6 bylas. Taip pat įdomu pastebėti, kad prieš tas pačias valstybes yra pradėtos bylos dėl abejų direktyvų, nėra nei vienos valstybės prieš kurią būtų pradėta byla tik dėl vienos Dujų ar Elektros direktyvos, tiesa byla prieš Bulgariją dėl Elektros direktyvos jau nutraukta.

Bylos pradėtos prieš šešias valstybes nares: Bulgariją, Estiją, Suomiją, Lenkiją, Rumuniją ir Slovėniją. Taigi, penkios iš šešių valstybės narių yra naujai įstojusios valstybės. Tai leidžia daryti išvadą, kad naujoms valstybėms narėms yra sunkiau įgyvendinti teisės aktus numatančius energetikos vidaus rinkos sukūrimą, nei ES senbuvėms.

IŠVADOS

Valstybės narės prisiėmė įsipareigojimus vykdyti bendrą energetikos politiką plėtojant ES vidaus energetikos rinką ir energijos gamybą iš atsinaujinančių energijos išteklių, didinant energijos naudojimo efektyvumą bei tiekimo ir technologinį saugumą.

Naujai įstojusios valstybės susiduria su daug daugiau problemų įgyvendinant energetikos direktyvas, nei senbuvės. Iš vienuolikos valstybių narių, prieš kurias yra pradėta 4 ir daugiau procedūrų, net aštuonios valstybės narės yra naujai įstojusios. Tarp likusių 16 valstybių narių, prieš kurias pradėta 3 ir mažiau procedūrų dėl pažeidimų yra tik keturios naujai įstojusios valstybės narės.

Net tris direktyvas iš aptartų aštuonių direktyvų tinkamai neįgyvendina daugiau nei pusė valstybių narių. Daugiausia procedūrų pradėta dėl Pastatų energetinio naudingumo direktyvos, Naftos atsargų direktyvos bei Atsinaujinančiųjų energijos išteklių direktyvos.

ESTT yra pradėta 12 bylų dėl Elektros ir Dujų direktyvų. Dėl kiekvienos direktyvos po 6 bylas. Taip pat įdomu pastebėti, kad prieš tas pačias valstybes yra pradėtos bylos dėl abejų direktyvų, nėra nei vienos valstybės prieš kurią būtų pradėta byla tik dėl vienos Dujų ar Elektros direktyvos, tiesa byla prieš Bulgariją dėl Elektros direktyvos jau nutraukta.

Bylos ESTT pradėtos prieš šešias valstybes nares: Bulgariją, Estiją, Suomiją, Lenkiją, Rumuniją ir Slovėniją. Taigi, penkios iš šešių valstybių narių yra naujai įstojusios valstybės.

Tai leidžia daryti išvadą, kad naujoms valstybėms yra sunkiau įgyvendinti teisės aktus numatančius energetikos vidaus rinkos sukūrimą, nei ES senbuvėms.

LITERATŪRA

1. Komisijos ataskaita 29-oji metinė es teisės taikymo stebėjimo ataskaita (2011 m.) Briuselis, 2012 11 30 COM(2012) 714 final.
2. Milčiuvienė, S. Solidarumo principo vaidmuo formuojant bendrą Europos Sąjungos energetikos politiką. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka.* 2013, 9:173-183.
3. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB 2009 m. liepos 13 d. dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 211/55.
4. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB 2009 m. liepos 13 d. dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 211/94.
5. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB 2009 m. spalio 21 d. nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 285/10.
6. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/30/ES 2010 m. gegužės 19 d. dėl su energija susijusių gaminių suvartojamos energijos ir kitų išteklių nurodymo ženklinant gaminį ir apie jį pateikiant standartinę informaciją. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2010, L 153/1.
7. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES 2010 m. gegužės 19 d. dėl pastatų energinio naudingumo. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2010, L 153/13.
8. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB 2009 m. balandžio 23 d. dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 140/16.
9. Tarybos direktyva 2009/71/EURATOMAS 2009 m. birželio 25 d. kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 172/18.
10. Tarybos direktyva 2009/119/EB 2009 m. rugsėjo 14 d. kuria valstybės narės įpareigojamos išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas. Europos Sąjungos oficialus leidinys 2009, L 265/9.
11. ESTT. *Komisija* v. *Rumunija* (Byla C-406/13).
12. ESTT. *Komisija* v. *Rumunija* (Byla C-406/13).
13. ESTT. *Komisija v. Estija* (Byla C-240/13).
14. ESTT. *Komisija v. Estija* (Byla C-241/13).
15. ESTT. *Komisija v. Bulgarija* (Byla C-203/13).
16. ESTT. *Komisija v. Bulgarija* (Byla C-203/13).
17. ESTT. *Komisija v. Lenkija* (Byla C-55/13).
18. ESTT. *Komisija v. Suomija* (Byla C-111/13).
19. ESTT. *Komisija v. Suomija* (Byla C-109/13).
20. ESTT. *Komisija v. Lenkija* (Byla C-598/12).
21. ESTT. *Komisija v. Slovėnija* (Byla C-9/13).
22. ESTT. *Komisija v. Slovėnija* (Byla C-8/13).
23. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-580_en.htm
24. http://ec.europa.eu/eu_law/infringements/infringements_en.htm
25. http://ec.europa.eu/energy/infringements/doc/infringements_energy.pdf

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2013 (10) Scientific articles

ENERGY DIRECTIVES OF THE EUROPEAN UNION AND THEIR IMPLEMENTATION IN THE MEMBER STATES

Saulė Milčiuvienė*
Vytautas Magnus University

S u m m a r y

The European Union is heavily dependent on energy sources imports and high energy prices have a negative impact on its competitiveness. Therefore, in 2009 and 2010 the European Union has adopted numerous decisions and legislation related to the energy sector. One of the main objectives - to ensure uninterrupted, reasonably-priced energy supply to all customers and to increase energy efficiency. This article analyzes whether the Member States properly transfer Energy directives and identifies certain patterns. The first part of the article discusses energy directives; the second and the third parts - analyze the actions of Commission against the Member States, which failed to implement Energy directives. The performed analysis showed what procedures are started mainly against the new member states because of not implementation of directives, the claims in the EUCJ are only because of non-implementation of Electricity and Gas directives.

Keywords: Energy directives, Member States, European Union, European Commission.

Saulė Milčiuvienė*, socialinių mokslų teisės krypties daktarė, Vytauto Didžiojo universitetas, Privatinės teisės katedros vedėja, docentė. Mokslinių tyrimų kryptys: energetikos teisė, Europos Sąjungos teisė.
Saulė Milčiuvienė*, doctor of social science (law), Vytautas Magnus University, a head of Department of Private Law, associated professor. Research interests: energy law, EU law.